

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič 2 Din, do 100 vrst Din 2.50, večji inserati petič vrsta Din 4.— Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. Slovenski Narod velja letno v Jugoslaviji 144.— Din, za inozemstvo 300.— Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Razširjenje zračnih zvez z inozemstvom

Začetkom junija bo otvorjena proga Beograd-Maribor-Dunaj - Projektirane so še nove zveze med Beogradom in ostalimi centri

— Beograd, 26. aprila. Kakor smo že poročali, so se že delj časa vršila pogajanja za razširjenje naših zračnih zvez ter glede priključka na mednarodne zračne zveze. Gred predvsem za podaljšanje zračne proge Beograd — Zagreb do Dunaja in preko Dunaja za zvezo z vsemi mednarodnimi progami. Pogajanja so se vršila za enkrat med našo, avstrijsko in francosko zrakoplovno družbo ter so bila te dni dokončana. Danes je odpotoval na Dunaj kot delegat jugoslovenskega društva za zračni promet g. Hodžera, da podpiše pogodbo z avstrijsko in francosko družbo.

Sklenjena pogodba predvideva, da se podaljša za enkrat proga Beograd — Zagreb preko Maribora in Gradca tako, da bo imela zvezo z Dunajem in preko Dunaja s Prago, Berlinom, Parizom, Budimpešto, Varšavo ter ostalimi evropskimi centri, preko Gradca in Celovca pa z mednarodno progo Dunaj — Benetke — Rim.

Nova proga bo otvorjena, čim bo v Mariboru dograjeno letališče, kar se bo po dosedanjih dispozicijah zgodilo začetkom junija. Tako bo dobil Maribor najkrajšo zvezo z Beogradom in Zagrebom na eni ter z inozemskimi centri na drugi strani.

Tekom letošnjega leta bo uveden reden zračni promet tudi na progi Beograd — Skopje, predvidene pa so nadalje še proge Beograd — Sarajevo, Beograd — Solit — Dubrovnik in Beograd — Subotica. Če bo v Ljubljani na razpolago letališče, bo uveden tudi promet na progi Ljubljana — Zagreb — Maribor odnosno Maribor — Ljubljana — Zagreb.

Angleški kapital v bosanskih šumah

Velika angleška družba za eksploatacijo bosanskih gozdov namerava v sporazumu z državo in domačim kapitalom ustanoviti nove industrije.

— London, 26. aprila. Angleški velebanki Barclays Bank in Westminster bank sta otvorili subskripcijo delnic nove družbe za izkoriščanje bosanskih šum v Londonu (Chemical and Wood Limited). Nova družba bo eksploatirala gozdove ob reki Usori. Delniška glavica nove družbe znaša 1 mil. funtov in je razdeljena na 1 mil. delnic po 1 funt. 725.000 funtov je prepuščenih javni subskripciji, ostanek 275.000 funtov je prevzela skupina jugoslovenskih interesentov. Poleg angleških finančnih kovkov je podpisana na subskripcijskem

pozivu podpredsednik Prašedione Milivoj Crnadak. Nova družba je že kupila večino delnic tvrdke »Destilacija« dd. v Tesliću (77%). 20% delnic te tvrdke je, kakor znano, v rokah jugoslovenske države. Nova družba naglašja v pozivu na subskripcijo, da bo sodelovala z jugoslovensko vlado. Utemeljitelji družbe obljubljajo za to leto 200.447 funtov dobička. Družba namerava ustanoviti tudi tvornico za umetno svilo. Centrala nove družbe bo v Zagrebu.

Pred pomladansko ofenzivo bolgarskih komitov

Živahno gibanje komitov ob meji — Spopadi med makendonstvom v Sofiji — Paveličev pozdrav Radičevi vdovi

— Sofija, 26. aprila. Dne 23. t. m. proti večeru je prišlo sredi mesta do krvavega spopada med pristaši nasproti taborov makedonskega komitov. Pred kavarno »Sofija« sta bili dve večji skupini protogovoristov in mihajlovcev. Nenadoma je nekdo oddal strel ter smrtno ranil nekoga Kiro Grče, pristaša Vanče Mihajlova, ki se je na mestu zgrudil mrtel. Nastalo je bilo splošno klanje, da ni pravočasno intervenirala policija, ki je množico razgnala in je zaprla več protogovoristov. Morilec Kiro Grče je pobegnil.

— Beograd, 26. aprila. Današnje »Vreme« poroča iz Skoplja: Zadnje dni je opaziti na bolgarskem ozemlju ob

jugoslovenski meji živahno gibanje bolgarskih komitov, ki, kakor vse kaže, pripravljajo običajno spomladansko ofenzivo proti Jugoslaviji. Komiti silijo prebivalstvo, da brezplačno popravlja ceste in mostove, ki vodijo proti meji ter skrbijo za prehrano komitskih tolpe, ki so koncentrirane v vseh večjih krajih ob meji.

— Beograd, 26. aprila. Današnje »Vreme« poroča iz Sofije, da sta predsednik makedonskega komiteja dr. Stanišev in dr. Pavelič poslala Radičevi vdovi brzojavko naslednje vsebine: »Herojsko ženo pozdravljata dr. Stanišev in dr. Pavelič.«

Praktičen vzgled osiješkega gledališča

Edino aktivno gledališče v državi — Uspešna konkurenca s kinematografi, ker so znižali cene

— Osijek, 26. aprila. Letošnja sezona osiješkega gledališča se je zaključila s prebitkom 87.000 Din. Z ozirom na to je bila letošnja sezona ena najbolj ugodnejših po dveh pasivnih, ko občinstvo iz gotovih razlogov ni hotelo posegati v gledališče. Osiješko gledališče gostuje sedaj v Somboru in ima

zelo dobre gnotne uspehe, največ zaradi tega, ker se je uprava odločila znižati cene za najdražje sedeže na 15 Din, tako da uspešno konkurira s kinematografi. Gledališče je zaradi tega vedno nabito polno in finančni efekt nad vse zadovoljiv.

Upor kmetov proti boljševikom

Beda in glad v Ukrajini — Begunci pripovedujejo o krvavih borbah med prebivalstvom in rdečo armado

— Bukarešta, 26. aprila. »Adeverul« poroča, da prihajajo v zadnjem času iz Ukrajine v Besarabijo številni begunci, ki prosijo zatočišča na rumunskem ozemlju. Begunci pripovedujejo, da vlada v Ukrajini strahovita beda, vrhu tega pa je prebivalstvo izpostavljeno najhujšemu terorju policije in voja-

štva. Med kmeti in rdečo armado se vrše skoro vsak dan hude borbe, ker se kmetje upirajo rekviziciji. Nek beguncem je pripovedoval, da je v noči od 18. na 19. aprila bilo v taki borbi nad 400 ranjenih in mrtvih. Te vesti so sicer dokaj verjetne, pa se z drugih strani doslej ne potrjujejo.

Kralj podpisal stanovanjski zakon

— Beograd, 26. aprila. Danes dopoldne je bil sprejet v avdienco pri kralju minister socialne politike dr. Drinković, ki je pri tej priliki predložil kralju v podpis novi stanovanjski zakon. Novi zakon bo objavljen jutri dopoldne.

Šerijatska fakulteta v Sarajevu

— Sarajevo, 26. aprila. Muslimani si mnogo prizadevajo, da bi se v Sarajevu ustanovila šerijatska fakulteta za muslimansko rodbinsko in privatno pravo. Zato ustanovo se zavzema zlasti Ulema Medžis in Reis ul ulema, kakor tudi vsa muslimanska kulturna društva. Poleg fakultete naj bi se osnoval tudi internat za slušatelje.

Letalska nesreča v Zemenu

— Beograd, 26. aprila. V Zemenu se je pripetila včeraj popoldne letalska nesreča, ki pa ni zahtevala človeških žrtve. Neko vojaško letalo je pri pristanku zadelo ob nek vodnjak ter se zelo poškodovalo. Pilot in njegov spremljevalec sta ostala nepoškodovana.

Bolezni vojvode Stepanovića

— Čačak, 26. aprila. Zdravstveno stanje vojvode Stepe Stepanovića se je zelo poslabšalo. Splošni oslabelosti se je pridružil sedaj še možan bronhitis, kar povzroča velike težave pri dihanju. Bolnik odklanja vsako hrano in vidno peša. Zdravniki mislijo, da bo vsak hip nastopila katastrofa.

Novi varuhi radikalne stranke

— Beograd, 26. aprila. Z odlokom notranjega ministrstva sta razrešena dosedanja upravitelja imovine bivše radikalne stranke Ljubomir Stojadinović — Segedina in Ljuba Živković ter imenovana za upravitelja Sava Tapković in Mihajlo Lukarević, bivša narodna poslance.

Zdravniški kongres

— Beograd, 26. aprila. Letošnji kongres Udruženja jugoslovenskih zdravnikov se bo vršil v Zagrebu v času od 13. do 15. septembra.

Gozdni požar v bližini Zagreba

— Zagreb, 26. aprila. Včeraj okrog 3. popoldne so bili pozvani telefonično ognje-gasci v Jelenovac, kjer je nastal požar v gozdu župnije Sv. Marka. Požar so opazili prebivalci Pantčevčaka in so ga ognjegasci po dvehurnem naporu delu pogasili. Obstoja je velika nevarnost, da se razširi in povzroči ogromno škodo.

Obsodba hajduka

— Prokuplje, 26. aprila. Včeraj ob 5. popoldne je bila končana sodna razprava proti hajduku Milošu Krstoviću, ki je bil obtožen zaradi 24 razbojništev. Obsodjen je bil na 362 let ječe in na smrt.

Orkan v Ameriki

— Newyork, 26. aprila. V Teksasu je davi divjal velik orkan, ki je posebno opustošil poravnico Palestin, kjer je bilo ubitih 6 oseb in 20 težko ranjenih.

Nov zakon o zavarovanju rudarjev

V ministruvstvu za šume in rudnike je izdelan načrt novega zakona o zavarovanju rudarjev. — Nova ureditev finančnega položaja bratovskih skladnic. — Skrb za starovpokojece.

— Beograd, 26. aprila. Današnja »Politika« poroča: Zavarovanje rudarskih delavcev je eno najvažnejših socialnih zavarovanj. Velike nevarnosti pri delu v rudnikih so bile povod, da so si rudarji že pred stoletji osnovali takozvane bratovske skladnice za vzajemno pomoč v slučajih bolezni, nesreče, onemoglosti, starosti in smrti. Tako so rudarji prvi in mnogo prej kakor drugi delavci ostalih gospodarskih panog dobili svoje zavarovanje pod nadzorstvom rudarskih oblasti. Važnost bratovskih skladnic je bila očitna in zato so napredne države s svojimi rudarskimi zakoni uvedle že davno obvezno zavarovanje rudarjev v bratovskih skladnicah kot avtonomnih zavarovalnih ustanovah za posamezna rudarska podjetja ali pa za več takih podjetij skupaj.

Po zdienjenju je v posameznih pokrajinah naše države obstajalo različno obvezno zavarovanje rudarjev v bratovskih skladnicah po veljavnih rudarskih zakonih. Ločeno od splošnega socialnega zavarovanja, v kolikor je že obstajalo, Z izenačenjem ostalih zakonov se je pokazala tudi v tem pogledu potreba unifikacije, ki se bo izvršila z uveljavljenjem novega zakona o zavarovanju rudarskih delavcev. Zegar načrt je v ministruvstvu za šume in rudnike že izdelan.

Zavarovanje rudarjev je bilo v naši državi izenačeno že s pravili bratovske skladnice, ki so bila uveljavljena 1. januarja 1925. V praksi je izvrševanje teh pravil naletelo na neke težkove in ugovore od prizadetih. Med drugim se je očitalo, da za zavarovanje za slučaje onemoglosti, starosti in smrti ni bila podana zadostna finančna tehnična podlaga in da ni urejeno vraščanje starih vpokojencev, ki so bili vpokojeni po prejšnjih predpisih, kar je važno vraščanje zlasti za Slovenijo. Z novim načrtom naj bi se odstranile vse pomanjklivosti v tem pogledu.

Načrt novega zakona o zavarovanju rudarjev je izdelan v namenu doseči, kjer je to mogoče, pravno kontinuiteto med zakonom o zavarovanju delavcev in omenjenimi pravili, pri čemer se izpreminjajo one določbe, ki so naletale pri izvajanju na težkove.

V materialno-pravnem oziru je zavarovanje za slučaj bolezni in nezgod pri delu urejeno v glavnem po zakonu o zavarovanju delavcev z neznatnimi izjemami. Pristojni činitelji so storili

vse, da se uvedejo čim liberalnejša načela na ta način, da se vdovam ponesrečenih priznava v načrtu pravica na vse družinske podpore in do podpore za porod pred potekom 9 meseca po moževi smrti, prav tako pa se tudi vdovam in ostali družini ponesrečenih ali onemoglih priznava pravica do sorazmerne rente. Zavarovanje za slučaje onemoglosti, starosti in smrti se ni moglo uvesti v celoti, kakor je določeno v pravilih, ker bi imelo to slabe posledice za celotno ustanovo rudarskega starostnega zavarovanja. Zato se je čas za dosego popolne pokojnice (80% povprečnega zaslužka zadnjih petih let) podaljšal od 30 na 35 let.

Pokojnine se odmerjajo v višini kakor je določena v novem načrtu in na podlagi celokupnega članstva v bratovski skladnici. Da bi se zagotovila izplačila po tem zakonu, zlasti v Sloveniji vsled pomanjkanja pokojnic do 1. januarja 1926, je določen postopek za sanacijo pasivnosti matematične bilance. Ta sanacija obstoji v povzemanju vlog v pokojninsko blagajno, pri čemer bodo do gotove meje nosila bremena podjetja, za katerih vpokojence so večji izdatki kakor pa dohodki. Opustil se je prvotni načrt, da se v svrhu sanacije znižajo pokojnine. Načrt vsebuje tudi določbe za ohranjanje članstva ter si ohranijo članstvo oni, ki so ga prekinili po 31. decembru 1924.

Velike važnosti za Slovenijo je zlasti ureditev položaja starih vpokojencev z ozirom na draginske doklade. Te doklade se imajo določiti v najmanjšem točnem razmerju, da znaša celotni dohodek dotične osebe toliko, kolikor bi znašal na podlagi članstva po peti kategoriji načrta. Draginske doklade iz pokrajinskega pokojninskega fonda se bodo izplačevale tudi nadalje, vendar pa je dohodek 5 Din od tone prodanega premaza zamenjan z izrednim doprinosom za stare upokojence. Ta doprinos imajo plačevati vsa podjetja v Sloveniji, katerih delavci in nameščenci so zavarovani pri bratovski skladnici. S to določbo je v gotovi meri zadoščeno zahtevi slovenske premožovne industrije, ker je omenjena dajatev enako obremenjevala vse vrste premaza, boljše in slabšega. Doprinos bo manjši, ker bo razdeljen na več podjetij, zmanjševal pa se bo vsako leto, ker se bo tudi število starih upokojencev stalno zmanjševalo.

Posvetovalni odbor finančnega ministra

— Beograd, 26. aprila. Pri finančnem ministruvstvu je bil danes sestavljen poseben posvetovalni odbor. V ta odbor so imenovani kasacijska sodnika Atanas Prodanović in Milan Nešković, član glavne kontrole Milan Stojiljković, univ. profesorja Čeda Mitrović in dr. Drago Arangelović, državni prokurator Nikola Pavlović, generalni direktor državnega računovodstva Mihajlo Jovanović, apelacijski sodnik Aleksa Popović, predstavnik Trgovske zbornice Stevo Sekerežević, predstavnik industrijske zbornice Vasa Jovanović predstavnik inženjerske zbornice Jezimir Gjokić in predstavnik združnega sveta Ivan Varga.

Velik požar v Nemčiji

— Nürnberg, 26. aprila. V tujakšni tovarni svinčnikov znamke »Mars« je nastal včeraj popoldne v prostorih III. nadstropja iz še nepojasnjenih vzrokov eksplozija, ki je povzročila velik požar. Ogenj se je tako naglo širil, da se delavci, ki so bili zaposleni v tem oddelku, 31 žensk in dva moška niso mogli več rešiti. V hišu so bili spremenjeni v žive bakle. Osem oseb je docela zgorelo in so našli o njih samo še zgoztele ostanke, dve ženski sta med prevozom v bolnico umrli, 9 pa jih je dobilo tako nevarne opekline, da bodo bržkone podlegle poškodbam. Ogenj je povzročil ogromno škodo, ker je uničil velike zaloge in skoraj vse stroje.

Gledališka stavka v Franciji

— Pariz, 26. aprila. Kongres francoskih gledaliških ravnateljev, ki zaseda v Nizzi je sklenil zapreti vsa gledališča Francije, ako se v gotovem času ne bodo ukinili vsi davki in dajatve gledališč. Ako bi se v resnici zaprla vsa gledališča bi nad 100.000 oseb ostalo brez dela. Stavljeni rok bo znašal en mesec.

„Zeppelin“ se je vrnil

— Friedrichshafen, 26. aprila. Zrakoplov »Graf Zeppelin« se je po 57-urnem nemre stanem poletu vrnil ter je snoči ob 10.24 gladko pristal.

Trocki gre v Italijo?

— Rim, 26. aprila. Kakor se čuje, skuša Trockij, ki mu je bila odklonjena prošnja prošnja za nastanitev v Nemčiji in Norveški, dobiti dovoljenje za bivanje v Italiji. V političnih krogih se naglašja, da bi se mu nastanitev v Italiji dovolila, toda za njegovo varnost Italija ne more jamčiti.

Rusko-srbski klub v Beogradu

Beograd, 26. aprila. Danes je bil v Beogradu ustanovljen rusko-srbski klub. Namen novega kluba je gojiti bratske siske med ruskim in srbskim narodom.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 22.875, Berlin 13.50, Bruselj 7.9068, Budimpešta 9.926, Curih 1094.4—1097.4 (1095.9), Dunaj 7.9978, London 275.87—276.67 (276.27), Newyork 56.805, Pariz 222.47, Praga 168.10—168.90 (168.50), Trst 298.30.

Effekti: Celjska 158 den., Ljubljanska kreditna 123 den., Prašediona 850 den., Kreditni zavod 170 den., Vevče 120 den., Ruše 250—260, Stavbna 50 den., Šekir 105 den., Srbske tobačne srečke iz l. 1888, 80 zaključek.

ZAGREBSKA BORZA.

Devize: Amsterdam 22.875, Dunaj 799.78, Berlin 13.50, Budimpešta 9.926, Milan 298.20, London 276.27, Newyork 56.805, Pariz 222.47, Praga 168.55, Curih 1095.9.

Effekti: Volna škoda 420.

INOZEMSKE BORZE.

Curih: Beograd 9. 1275, Dunaj 73, Budimpešta 90.17, Praga 15.38, Milan 27.22, Pariz 20.30, London 25.21, Newyork 519.40.

Auguste Blanche:

Na valovih strasti

Roman

— Tiše!... Toda še besedo o mojem sinu. Kdaj si bil zadnjič v Faubourg du Temple?

— Predvčerajšnjim.
— Kdo je predsedoval?
— Monsieur Albert.

— Dobra glava... zgovorna... misli mnogo za druge... toda največ zase. Le poslušaj rad njegove govore, toda ne verjemi mu vsega in bodi previden, da te ne zapelje. Če ti naroči napraviti dva koraka, ju napravi, toda tako previdno, da se boš lahko nemudoma umaknil za en korak nazaj... tam, kjer zadostuje eden, pomenita dva koraka mnogo. Kdor lahko z enim korakom zavzame kako mesto, prvi v pogubo, če napravi drugega, kajti ta drugi korak vodi bodisi nazaj, ali pa za cilj, kar je enako slabo. Ne pozabi, da je bolj vedno sovražnik dobrega. Ne meči proč srebrnika, ki ga držiš v roki, zato, ker si zagledal zlatnik, ki bi ga rajši imel, kajti ta čas, ko hitiš za njim in ga morda nikoli ne dosežeš, izgubiš srebrnik, ki si ga že imel. Seina more biti krvava samo enkrat, nikdar pa ne dvakrat. Upam, da me razumeš.

— Razumem.

— Ne bojim se borbe, pač pa zmage. Ni lahko odnesti zetev... ni umetnost posejati seme, toda velika umetnost je požeti žito... Dočim mlati kmet v svoji neumnosti slamo, pozobljejo ptice po polju raztreseno zrnje.

— Armand je stisnil očetu roko.
— Ali Louis Blanc nikoli ne hodi na vaše sestanke?

— Redko. Boji se prihajati čisto, ker bi to vzbudilo pozornost policije.

— Albertove besede so samo odmev glasu Louisa Blanca... a kadar izgovori glas besedo, zakliče odmev dve ali tri. Zato se pameten človek nikoli ne zanaša na odmev.

— Louis Blanc?

— Louis Blanc je zopet odmev glasu dela, podrejenega istim zakonom. Iz tega lahko spoznaš, dragi moj Armand, da človek nikoli ne sme ravnati samo po sluhu. Pretehtaj vse in premisli v duhu... ne zadostuje, da je tvoja stvar pravična, biti mora tudi izvedljiva... en prenaprten korak v tej smeri pokopljeno pravično stvar za cela stoletja. Kdor položi v puščino cev več nabojev, nego jih cev prenese, izgubi i cev i glavo. Evo ti v kratkem zgodovine vse naše prve revolucije.

— Hvala ti, oče.

— Še besedico o istem sinu. Kako močna je legija pod tvojim poveljstvom?

— Točno tristo mož šteje, oče.
— In se lahko popolnoma zaneses na teh tristo mož?

— Kakor na samega sebe.
— In so vsi tvoje starosti?

— Ravnal sem točno po vašem nasvetu, oče... vsi so moje starosti.

— Dobro. V teh letih ni izdajalec. Mladenič in starič nikoli ne izdasta, kajti prvemu se v življenju še vse obeta, drugemu pa nič. Srednja starost je najbolj nevarna, ker zavida mladencu in zaničuje starca, obenem pa se zave-

da, da mnogo, morda celo večino tega kar si je starič obetal, ni mogel doseči po ravni poti. Zato ljudje srednjih let mislijo, da je treba hoditi po ovinkih. Dragi sin, varuj se kakor kuge vsega, kar bi moglo pogrniti fantazijo tvojih prijateljev čez mejo, ki jo je potegnila zdrava pamet. Pripoveduj jim od ranega jutra do poznega večera, da na svetu ni nič tako lepega, kakor je ustaljen razum in mladeniška glava.

— Ne bom pozabil tega, oče.
— In če poznaš koga, ki bi ga opozoril na nevarno prenapetost, pa bi se ne spametoval črtaj njegovo ime iz seznama in zaklepaj pred njim vrata.
— Toda pod kak postavljeno prijatelj je navadno najnevarnejši sovražnik.

— Prav praviš. Zato razpusti vso legijo in razglašaj, da si svoj načrt opustil. Pod nobenim pogojem se ne daš pregovoriti, da bi ostalo vse pri starem.

— Kaj pa če se legija ne razide, marveč si izvoli novega poveljnika?

— Kar naj si ga izvoli.

— A jaz?

— Zbereš novo legijo in obrneš se v prvi vrsti na one svoje prejšnje tovariše, ki so najraje poslušali tvoje navsote in se po njih ravnali. Izogneš se pa tistemu ali tistim, ki niso tako ravnali. Tako odstraniš iz legije one, ki bi se prej ali slej sami razbežali... očiščiš legijo vse navlake, ne da bi koga udaril po glavi.

— In oni mi morajo slediti?
— Da, ko spoznaš, da si najpametnejši in najpremetnejši. Mladina je v svojem delovanju redko pametna, toda njen instinkt za vse plemenito, ki si li vsemu, kar je obenem pametno. Kje pa imate svoje orožje in strelivo?

— Pri meni.
— Dobro. Ali je vse dobro skrito?

— Da.
— Kaj pa ko bi policija vendarle zavohala in odkrila to nevarno skladišče? — je vprašal oče v skrbeh za sina.

— V klet je napeljana vrstica, pri kateri je vedno pripravljena baklja.

— To pomeni?
— Da so stopnice v klet za onega, ki ni pri naši legiji, pot v grob.

— A ti?
— Jaz?... Jaz bom stal pri vrstici z bakljo v roki... in jaz bom tisti, dragi oče, ki zasuje grob nad sovražniki naše pravične stvari.

— Torej bodo dobro pokopani, — je zamrmral Cambon starejši in povesil glavo.

— O čem razmišljaš, oče? — je vprašal mladenič in pogledal očetu ljubeče v oči.

— O svojem sinu, — se je glasil odgovor — Mislim tudi, da bi v Bicêtre eno srce počilo in da človek srca ne pogreši tako lahko, kakor nogo.

— Toda če bi take misli obvladale svet, kaj bi se zgodilo z njim? Ali ste mislili na pokajoča srca tudi takrat, ko se izgubili noge?

— Ah, to je bilo nekaj drugega, kadar zapoje veliki zvon iz zvonika Notre-Dame, — je dejal barikadni invalid in oči so se mu zaiskrile, — kadar zadone trompete po ulicah kakor kače z ognjenimi jeziki, kadar se zarivajo granate v barikade, kadar se razlega maršselze iz grl živih in mrtvih, kadar...

Nove podrobnosti o Redlovi vohunski aferi

Kako so prišli tajni agenti Redlu na sled. — Redl je izdal avstrijske vojne načrte Rusom in baje tudi nemške Francozom.

V Ameriškem listu »New York World« je objavil bivši uradnik avstrijske tajne službe Josef Gollomb svoje spomine na znanega polkovnika Redla, ki so ga zasačili pri špijonaži v prid Rusije in ki je moral izvršiti samomor. Njegova tragedija je vzbudila splošno pozornost in mnogi se podrobno še sedaj dobro spominjajo. Redl in njegova afera sta prišla tudi v film. Gollomb pa navaja v svojih spominih nekatere doslej neznane podrobnosti in pripoveduje zlasti, kako so prišli Redlu kot vohunu v ruski službi na sled.

Redl je bil eden najposposnejših avstrijskih častnikov zadnjih 10 let pred vojno. Kot kapitan in od novembra 1905 kot major je bil šef evidenčnega urada na Dunaju, ki je vodil avstrijsko protišpijonažo in zato je bil dobro informiran o mobilizacijskih in vojnih načrtih. Po Moltkejevem načrtu bi morale nemške čete pritisniti z vso silo na Francijo od strani, avstro-ogrsko armada bi pa po načrtu št. 3. prodirala med Drino in Savo s slabo demonstracijo proti Rusiji v Galiciji. Operacijsko središče naj bi bila trdnjava Přemysl. Operacijski načrt št. 3. je izdelal Redl, kar pravi, da ga je smatralo vrhovno poveljstvo za spretnega stratega. Da so mu popolnoma zaupali, sledi že iz tega, da mu je bila poverjena protišpijonaža. Po tajnih informacijah Redl baje ni bil docela normalen, ker je bil nagnjen k homoseksualnosti. Gollomb, ki je Redla dobro poznal, odločno zavrača to trditve. Redl je občeval v najvišjih aristokratskih krogih in se spočetka med aristokracijo ni dobro počutil, ker mu je primanjkovalo denarja. Njegov gmotni položaj se je pa zelo zboljšal, ko se je sestal v neki restavraciji na Dunaju z neznanim Rusom. Kmalu si je kupil na Dunaju hišo in ko je postal šef 8. armadnega zbora v Pragi, si je kupil hišo tudi v Pragi. Zaupali so mu pa tako neomejeno, da ni nihče pomislil, od kod je dobil denar za dve hiši in za krasen avtomobil.

Kako prefrigan je bil Redl, pravi epizoda avstro-ogrške vojaškega atašeeja v Petrogradu princa Hohenlohe, Rusija je vzdrževala v Avstro-Ogrski obsežno špijonažo in Avstro-Ogrski ni hotela zaostajati za njo, čeprav je nadvojvoda Franc Ferdinand na ruskem carskem dvoru posredoval, da bi obe državi medsebojno špijonažo opustili. Takrat je dobil princ Hohenlohe od nekega polkovnika ruskega generalnega štaba načrte ruskega vpada v vzhodno Prusijo in Galicijo. Odpeljal se je z njimi na Dunaj, da bi jih izročil Francu Ferdinandu. Poprej jih je pa dal na vpogled Redlu. Redl je načrte pregledal in vprašal princa, če je nadvojvoda že obveščen o njih. Razen naju še nihče v Avstriji ne ve, da imava v rokah ruske načrte. — je odgovoril princ. Redl je načrte vrnil princu, češ, da je dobro da nadvojvode s tem ni nadlegoval, ker so načrti brez pomena. Zatrjeval je princu, da dotični Rus ni izdajalec in da načrti niso iz ruskega generalštaba, marveč da so plod fan-

tazije. Princ je načrte vrnil in čez teden dni je zvedel, da se je njegov ruski zaupnik v Petrogradu ustrelil.

Kmalu po tej epizodi, ki pravi o veliki Redlovi prefriganosti, je bil Redl premeščen v Prago kot šef štaba prškega armadnega zbora. Ko je izročal evidenčno pisarno svojemu nasledniku kapitanu Rongeu, se je poslovil od njega z naslednjimi besedami: »Najdražje, kar vam po svojem desetletnem delovanju zapuščam, so izborni izurjeni uradniki.« Čez nekaj mesecev se je pričel o njihovi izurjenosti na lastni koži.

Dunajska tajna služba, ki je zasledovala veliko tihotap, organizacijo na srbski meji, je nadzorovala od 1. 1913 dunajsko pošto. Vse brzojavke in pisma so odpirali. Med drugimi pismi so prestregli tudi pismo, poslano na dunajsko glavno pošto, pošto ležeče pod šifro »Opemball 13.« Pismo se je zdelo tajnim agentom tembolj sumljivo, ker so našli v njem 12.000 kron brez navedbe, cigav je ta denar. Pismo so skrbno zapečatili in izročili pošti z naročilom, naj ga izroči onemu, ki pride ponj. Predno bi pa pošta pismo izročila, bi morala obvestiti policijsko stražnico s pomočjo električnega zvonca, ki so ga nalašč v ta namen montirali pod oknom, kjer so izdajali pisma označena s »poštno ležeče«. Na stražnici sta čakala noč in dan dva tajna agenta. Čakala sta zaman ves februar, marec, april in skoro ves maj.

Zvoniec pa je zapel kot nalašč v hipu, ko agenta nista bila pripravljena. Eden je kupoval v sosedni kavarni cigarete, drugi pa je stal pred stražnico na ulici. Zato sta potrebovala več minut, predno sta odhitela na pošto. Prišla sta prepozno, kajti avtotaksi je zavil za vogal bližnje ulice v hipu, ko sta planila na pošto. Zapolnila sta si samo številka avtomobila in odšla za njim peš, ker ni bilo nobenega avtomobila pri rokah. Srečala sta ga, ko se je vračal. Ustavila sta avto in nalagala šoferja, da je peljal njunega svaka. Naročila sta mu, naj ju odpelje za njim. Spotoma sta avtomobil preiskala in našla v njem etui za žepni nož. Istopila sta pred restavracijo »Kaiserhof«.

Natakar je izjavil, da zadnje pol ure nihče ni prišel v restavracijo. Na trgu sta pa ustavila berača, od katerega sta dobila važne informacije. Mož je vide! neznanega gospoda, ki je najel izvoška in mu naročil, naj ga odpelje v hotel »Klomsere« Agenti sta takoj hitela v hotel, kjer sta zvedela, da so šli zadnje četiri ure mimo vratarjeve lože trije gostje, ravnatelj Wehm iz sobe št. 5, soproga svetnika Womsera iz št. 11 in polkovnik Redl iz Prage, stanujoč v sobi št. 1. Med pogovorom se je eden detektivov sklonil in pobral etui za žepni nož, ki ga je izročil vratarju, češ, naj ga vrne gostu, ki ga je v večji izkubil. Eden obeh detektivov je poznal Redla osebno. Zato je odšel na ulico drugi je pa ostal skrit v veži. Kmalu je prišel polkovnik Redl in vra-

tar mu je izročil etui. Opazil je za novinami skritega detektiva in videti je bilo, da se je zdrznil. Menda je slutil, da se mu bliža konec.

Takoj je bil obveščen o tem šef, evidenčne pisarne kapitan Ronge, ki je informiral generala Urbanskega, ta pa generala Conrada o Redlovem izdajstvu. Pred polnočjo so se zgledali pri Redlu v hotelu trije častniki generalnega štaba, Ronge, Hofer in Vorliček. Kmalu so se vrnili na ulico, kjer jih je čakal general Urbanski. Ob 5. zjutraj je prišel v hotel agent tajne službe s pismom za Redla. Ko je odhajal, je ključ telefon vratarja v sobo št. 1. Vratar je našel

Redla že mrtvega.

Uradno poročilo se je glasilo, da se je Redl ustrelil.

Govorilo in pisalo se je o Redlovi vohunski aferi zlasti v nemških listih. Oficijsko je bilo objavljeno, da je polkovnik Redl prodal tuji državi opise in fotografije zaupnih uradnih listin, da pa niso bile izdane važne informacije vojaškega značaja. Šef nemškega generalnega štaba Moltke je bil uradno obveščen, da Redl iz tajne korespondence in vojnih načrtov

ni ničesar izdal.

O Redlu so celo trdili, da mu važni načrti niso bili znani. Dejstvo, da se trdnjava Přemysl ni mogla dolgo upirati Rusom in da so bili Rusi začetkom vojne dobro informirani v manevriranju nemških čet v vzhodni Prusiji, pravi, da je Redl prodal Rusiji važne dokumente vojaškega značaja. Ni izključeno, da je bil Redlu znan tudi nemški vojni načrt proti Franciji in da ga je izdal. O tem bi se dalo sklepati iz uspeha, ki ga je dosegla francoska armada 1. 1912 na Marini.

NOGAVICE ŽIGOM

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Velika ljubezen.

— Povej mi po pravici, kaj bi storil, če bi umrla?

— Najbrž bi zblaznel.
— Ali bi se drugič oženil?

— Kaj še! Tako temeljito bi menda ne zblaznel!

Pozna jo.

— Včeraj zvečer sem videla, kako je hotel neki gospod v veži poljubiti vašo hčerko, draga sosedica.

— Ali se mu je posrečilo?
— Ne, ni se pustila.
— Torej ni bila ona.

— Torej ni bila ona.

Pristopite k „Vodnikovim družbi“

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah. Za odgovor znakom! — Na vprašanja brez znakom ne odgovorjamo. — Najmanjši oglas Din 5.—

Kleparsko delavnico

dobro vpeljano, z vsem potrebnim orodjem za 3 delavce, z nekaterimi pomožnimi stroji, oddam v najem event. tudi prodam. Cenil ponudbe na naslov: Cirila Pircnik v Rečici ob Savinji. Vsa oprema je popolnoma nova. 866

Šoferja

zanesljivega in treznega, potrebujemo za takol za vožnjo po mestu. Prednost imajo kavlje zmožni. Ponudbe z navedbo plače na poštni predal 209. 870

Moški ali ženska

ki zna nekoliko računati, a ne sme biti kak fin gospod ali gospa, ker ima opraviti le s kmeti itd., dobi službo. — Mesečni zaslužek 3000 Din. Predstaviti se je osebnostno tri dni po objavi oglasa, če je mesto oddano, povsem železniške stroške, vendar bi moral imeti 20.000 Din kavlje v denarju. Oglasiti se je: Vjekoslav Mlakar, Zagreb, Kaptol 17 — dvorišče.

Pušpanovih sadik

prodam okoli 500 m dolžine. Obrniti se je na naslov Ivan Vidmar, vrtnar v Ribnici na Dolenjskem. 871

Z najboljšim uspehom

se nad 23 let uporabljajo Laracin kapsule za ozdravljenje spolnih bolezni (triper, belo kapanje). V vsaki lekarni po 25.—, 3 pošto pošlje lekarna Blom, Subotica. 29-L

»Walter« pletilni stroji po želji tudi z oparom za vzorčno pletenje v več barvah, delujejo najugotnejše, popravila sploh ne potrebujejo. Zaloge in posla v Ljubljani P. Kos, Židovska ulica 5. 48/L

Zamenja se vila

z dvema stanovanjema, vodovodom, električno razsvetljavo, velikim vrtom v Kamniku, za »po v Ljubljani — enodružinsko. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 863

Tekoč

za raznašanje pošte, se sprejme za takol. Ponudbe z navedbo plače in starosti na poštni predal 209. 880

Dvodružinska hiša

z večjim vrtom, vodovod v hiši, v Stožicah, se ugodno prod. Naslov pove uprava »Slov. Naroda«. 873

D. M.C.

znamvanec, perli - prejica. Moulinif. kranec C. M. S. in »Ara«, kvačkanec. kronč. guliver in Lord svilo. razne čipke, zobčke, vezelino, trakove, gumbe in zanke za plašče, lišp, bisernice, za moške obleke, za pestne, ovratne, lastiko široroča do najnižjih cenah

Osvald DOBEIC, Ljubljana

Pred škofijo št. 15

Velika zaloga in izbira dišečega mila.

Čevlje

v kemično barvanje sprejema tvrdka M. TREBAR. Ljubljana, Sv. Petra c. 6. Najboljše barve za barvanje čevljev znamke »Wibra« in »Renold« vedno v zalogi. 46/L

Čevljar, pomočnika

dobro izurjenega, s hrano in stanovanjem v hiši, sprejme v stalno delo Jos. Ambrož, Zagradec pri Stični. 868

prenavlja, čisti in osvežuje kri, izboljša slabo prebavo, globoko delovanje črevesa, napihovanje, obolenje mokraćne kislino, jetra, šolca in žolčnih kamen. — Vzpostavlja apetit in izboljša učinkovitost pri arteriosklerozni. — »PLANINKA« čisti pristven v plombarnih paketih po Din 20.— s napisom proizvajalca: LEKARNA BANOVEC, Ljubljana, Kongresni trg. Dobi se v vseh lekarnah

Princeska Zvezdana

lepa knjiga za naše malčke s 120 mičnimi risbami o čudežnih prigodah male princeske. Stane samo Din 12.—, po pošti Din 13.—.

Dajte otrokom nedolžnega veselja in dobre volje

Knjige je dobiti v oglasnem oddelku

»Jutra« v Prešernovi ulici šte. 4.

Makulturni papir

kg à Din 4'—

orožja unraua "Slov. Naroda"

VELIKA BANKA V BEOGRADU

sprejme v službo

ZURADNIŠKA PRIPRAVNIKA

absolventa trgovske akademije. — Pripravnik z znanjem tujih jezikov in stenografije imajo prednost. — Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod znakom »CINOVIK BEOGRAD«. — 27